

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пом.
Конто почт. над. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
ага 11—12 год. передпол.
Рукописи не зберігаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4/30 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол. Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7/50 зл., Німеччині 7/50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. р.,
Австрії 150 лл., Болгарії 7/50
зл., Австрії 7/50 зл. Зміня
адреси 1 зод.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Під напором національної стихії.

Життя спостережень і врань в подорожі по Рад. Україні.

(З однієї розмови власного кореспондента.)

Варшава, 27. квітня.

Кілька днів тому полернув з Рад. Союзу варшавський соймовий справознавець кількох жідовських газет, ред. Б. Зингер, який виїхав був туди три місяці тому спеціально задля познайомлення себе з тамтешніми національними й економічними відносинами. В березні ц. р. він був м. н. по кілька днів у Харкові, Києві, Одесі, Житомирі й інших містах Наддніпрянської України та знайомився з місцевими відносинами й характеристичними умовами життя. Життя його уваг, які він висловив у розмові з нашим кореспондентом, заслуговує з огляду на особу ш. інтер'юктора, — людину наскрізь об'єктивну і далеко не комуністичних переконань, — на повне довіря.

На мою думку — казав ред. Зингер — т. зв. національної проблеми в Рад. Союзі нині взагалі нема, — колиж с, то цілком иншого характеру, ніж той, до якого ми прикиди ось хочби в Польщі. Нема національної проблеми в культурному розумінні, бо культурні потреби всіх народів у межах Союзу мають найширше поле до виявлення себе, — очевидно з тими обмеженнями, які рад. устрій, як комуністичний, згори передбачує та якими свободу людської думки болісно зв'язує. Колиж нпр. річ іде про Україну, то національно-культурний рух прийняв там такі розміри, що легковажити його чи негувати — це просто нісенітниця. Фактом є, що українізація державних установ доводить вже до плачів недавно пануючу ще російську меншість: старих урядовців Москві, які з тринадцяти років прослужили урядуючи на російській мові, змушують тепер вивчатися української мови. Одні з них „саботують“, нарікають і просяться, що, мовляв, це вже не по їхнім силам, але що вони не хотять покидати „рідної України“, інші зі страху втратити посаду так наломлюються. З важливих українізаційних здобутків можна навести планову і солідну підготовку до повної українізації харківського університету та утративації одного з найкращих старих російських театрів — одеської опери. Нині йдеється уже зразу у вічі український воєністичний характер міст. Передусім яких 75 процент (нпр. у такому Харкові) усіх вивісок є виключно на українській мові. Не треба забувати, що всі установи — це установи державні (у-державлені), а що їх вивіски українські, то й взагалі всюди видно лише українські написи. Український напис має теж однаково над крамничими, що й на трамвайному білеті, словом: скрізь. Будучи-будь-як характеристично, що трамвайний кондуктор у Харкові викликає „булицю“ і „майдан“, коли же три роки тому кликав „улицю“ і „площадь“. Щодо мови на самих вулицях міст, то у Харкові й Одесі така переважно чути російську мову. Зате у Києві лунає мова українська. Правдою є, що Україну у-

країнізують найбільше — Жиди. Це пояснюється тим, що вони зрозуміли значіння української стихії, вивчили перші українську мову, та скрізь її поширюють. Характеристично, що приїзний із Москви до Харкова в офіційній місії один російський Жид Каганович став одним із найзавзятіших пропагаторів українізації.

Коли під культурним оглядом центр, кермуючий внутрішньою політикою Союзу, іде на руку вимогам мас, то про господарську діяльність трудно сказати це. Можна пояснити це тим, що більшовики взагалі підпорядковують інтереси селянських мас інтересам промислу, а що Україна є країною аграрною, то така більшовицька політика болісно бє по селянських масах. Такі насильні господарські методи комуністичної влади, як нпр. насаджування низьких цін на збіжжя й унеможливлення селянам безпосереднього контакту приватних продавців, дають тим більше почувати себе при одночасній доміжній промислових виробів, як спеціальна криза українського населення, що Україна є фактичним шпихлірем Росії, і тому теж фактом є, що українські селяне кажуть гірко про більшовицьку владу: „вони зняли нам кайдани, але з кайданами і чоботи!“

Дуже обережними є московські більшовики в переведенні своєї національної політики — коли йде мова про армію. Правда, можна ніколи почути й українську команду, але здебільша вона є російська. Аргумент, що нинішня національна політика російської комуністичної партії чи то центральних органів Союзу це лише тактичний маневр, є — на думку п. Зингера —

нестійкий. По сумних досвідах з війною проти УНР, та з повстанням рухом, більшовики прийшли до переконання, що це лише єдиний спосіб замирення України. При цьому безумовно грало роль бажання викликати такою толеранційною політикою супроти народів Рад. Союзу закордонну ірреденту-Москву мас інтерес у такій політиці до того часу, як довго наслідки цієї політики не зачіпають господарських і мілітарних інтересів Росії, як такої. Інша річ, що не віриться у можливість національно-московської реакції супроти України, бо український національно-культурний рух зайшов уже так далеко, що треба би хіба страшних репресій, аби злусити його, — а на таку реакцію московські більшовики ані взагалі Москві не мають назвіть сили.

Про суперечки поміж Харковом та Москвою ш. інтер'юктор чув, але ближчих даних не знає. У Москві від часу до часу нарікають на „шорвізм Харкова“, при чому московські комуністи бідкають, що українські партійні комуністи-інтелігенти йдуть часто проти волі Москви разом з українськими „шорвіністами“-інтелігентами. А про роз'їзнення інтелігенції — вона живе дуже мірно, у надзвичайно важкій матеріальній умовинах, при одночасній дуже важкій праці: поруч з обов'язками службовими, інтелігенти перелатані є всілякими примусовими обов'язками громадського характеру.

Реасумуючи коротко пов'язане сказане, нинішні відносини на Рад. Україні знаходяться під знаком стихійного зросту українських національних сил. Це є ствердженням існуючого фактичного стану. До яких можливостей може довести цей зріст українських національних сил у будучому з огляду на Москву, комуністичний устрій, сусідів і т. д. — це вже окреме питання.

Списав І. Надрич.

Нова ситуація.

Німецько-радянське зближення і інші познанні.

Вже десять днів європейська преса розкушує таємний горіх: як поставитись до німецько-радянських переговорів. Німецький уряд повідомив держави, що підписали львівський договір, про свої наміри, впевняючи, що вони не йдуть у розрив з мирними договорами союзних держав. Формально, не можна було зробити ніякого докору Німеччині, що вона хоче відно-

вити свій договір з радянським урядом у Рапальо з 1922 р., згідно з новими обставинами витвореними львівськими пактами. Вже минуло осінь Чічерін спокнушував Німеччину, коли вона мала намір добитись тіснішого порозуміння з Францією та Англією. Він остерігав Німеччину, щоб вона не пішла на зраду вудку дипломатії плеканю Лігою Націй. Однак Ні-

меччина під напором безпосередніх практичних інтересів політичних шлях на Львів. Коли німецький уряд в останній стадії своєї дипломатії опинився перед значущими дверима Ліги Націй, аргументи радянської політики зросли в нову силу.

Не треба уявляти собі, що німецькі дипломати є настільки наївними або хиткими у своїх поглядах, щоб дали себе взяти на значущий хитроїсть ласих обіцянок. Коли німецький уряд починає розмовляти з московським, то робить це свідомо, з ясно означеною метою. Німеччина знає краще як інші держави користі та невидги співпраці з СРСР, і не може робити собі великих ілюзій щодо економічних або політичних безпосередніх успіхів такого союзу. І тому Англія, що може спокійніше, ніж інші держави, скінтовані дипломатичними маневрами Німеччини, думає над перспективами такого союзу, заявляє, що треба перш усього ждати на текст наміреного німецько-радянського договору. Послухаймо на цю тему пізніше офіційного „Таймса“ з дня 20-го ц. м.: „Якщо Німеччина внаслідок рапальського договору мала би за останні роки якісь значні економічні користі зі своїх зв'язків з СРСР, то її досягнення були би загально відомі; мали биточні політичні наслідки. Фактично Німеччина, на око з усіма користями, нічого не скористалась зі свого формального та спеціального зближення з СРСР. Нині справознання німецьких кореспондентів про економічні обставини в Росії є сумніші, ніж колинебудь. В дійсності німецький уряд починає свою діяльність не так дуже на рахунок економічних можливостей, як тому, що це все має якийсь зв'язок з рапальським договором; а що радянський уряд з огляду на свої внутрішні труднощі, а може й внаслідок їх, почав нову живішу закордонну політику. Німеччина скористалась з менту, щоб підписати нові умовини з радянським союзом“.

Та з усім тим англійський впливовий орган признає, що витворилась нова ситуація. Європа не йде тим шляхом, який сподівалась вибрати ще кілька місяців тому. Здійснення одностороннього настрою витвореного в львівській атмосфері відійшло знову на дальші плани. Гадали, що останні місяці після женецької невдачі причиняться до нового протавезіння. Тим часом ситуація ускладнюється. Європейські уряди знову імпримують політику на власну руку, не маючи перед собою сильного провідного пляну. Поза Лігою Націй і Львівським витворюється нові комбінації — союзи, порозуміння, тактики. Німецько-радянський проєктований союз є характеристичний для цієї атмосфери. Тимчасом конструктивні ідеї щодо таких широкіх планів як підготовка комісії розроблення або Ліга Націй є шораз блідші. А без їх частинного здійснення нема й базису про ті основні домагання, від яких залежить загрозливий розвиток демаж і народів.

Red. czas „Dłło“ Pr. 185/26. W łnieciu Rzeczypospolitej Polskiej sąd okręgowy karny jak Trybunał przysowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dłło“ Nr. 87 (10763) z dnia 23. kwietnia 1926 roku pod tytułem: 1) „Prokaza — Czernowij zamowiad w „Polskiej“ 2) między słowami: was obchozuy... a słowami: W grudniu 1922, 3) między słowami: wogólnie deżduw... a słowami: Potymajacz, 4) między słowami: krejtna a słowami: Składam islonis, 5) między słowami: Wsi ni kwitki... do końca tego artykułu, 6) Na stronie 3-ciej w kolumnie 1-szej tytuł tego artykułu dalej z tego artykułu 7) między słowami: patwa do mych... a słowami: Wia „kresowyj“, 8) między słowami: nadstawaj... a słowami: w „Dzienniku“

zawierała ad 1) a) b) c) d) znamięna zbrodni z § 83 a) u. k., i wysięrka z § 300 u. k., że załamał zarządzoż przez Prokuraturę alama dokonana 23. kwietnia 1926 r. konfliktę za narządzożowania i zarządzożowania całego państwa i wydał w myśli § 493 pk. zakaz dat-żego gozrowzeczchnalania tego pisma drukowanego. Zarazem wydał się ukaz odwoławego. Redaktorowi tego czasopisma, by oszczędnie niniejsze umieszcil bezplatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Nieuwkuwanie tego ukazu pocigaja za sobą następowstwa przewidziane w § 21 art. 11, XII. 1892 l. z. p. r. Nr. 0 ex 1893 l. i, z sądzienie za przekroczenie na grzywnę do 100 zł. — Lwów dnia 21. kwietnia 1926. Hawel.

Найкращий Фабіанува сам, свій улюблений лікер в помідорів, кінковий, жовтий, м'якший і т. п. смак з одної лавки природного овочового екстракту

ЕКСПРЕСС-АГРУМІНА

Жадейте скрізь! Генер. Респ. в Польщі: 1247 ТИТАНИ, Львів Рівницька 6. 29-75

Польщі, вона хоче своїм облудними, знівеченими усім своїм минулим, гаслами, засліплені навіть національні меншості, хоче їх підвести також, як її підвела польська реакція. Українці і Білорусини навчені сумним досвідом, не можуть повернути пепесам так само як і реакції. Одні краді від других! Пепеси шукають спільного фронту і спільної мови з ними тоді, коли для них круто. До того самого златна і польська реакція в хвилях небезпеки. Та нині вже ніхто не повірить ні польській "демократії", ні реакції. Нехай вони гризуться! Життя має свої закони, воно коїть свої важкі, могутні хвилі не оглядаючись на ніщо. Воно переходить до порядку денного над усіма "санаційними" рецептами Здзеховських і ППС-ів таке як перейшло над санацією В. Грабського.

Масові арешти в Заболотівщині.

Страх перед 1. травнем.

Пишуть нам: Вночі з непілі на понеділок (18. на 19. квітня) майже по всіх селах Заболотівщини переведено масові труси і арешти. До Заболотова приїхав з повідства в Станіславові з 50 поліцаїми і 20 тайними агентами якийсь комісар і разом з повітовим поліційним комісарем перевів ці труси і арешти. Арештованих переводять до Заболотова до судових арештів. Причина цих дивних подій невідома, але вже віддавна ходили слухи по повіті, що староста Гольчевський має терором не допустити

бе атмосферу псевдонаукового знання, присвоюють собі право забирати голос в наукових справах — а суворі тоді, якщо діло в тому, щоб спроводити духовних робітників, що вийшли на манівці, на справжній науковий шлях. Проте й така критика не сміє бути особистою лайкою, тільки об'єктивно мотивованим силбогізмом.

Іван Франко був, як відомо, дуже суворим критиком, а всеж таки саме він поборював з зв. "бессервіс", значить — таких критиків, що, мовляв, усе "ліпше" знають, але за те не все "добре" знають. Так у тому лежить саме головна основа правдивої критики. Критик мусить перш за все "добре" знати ту ділянку науки та мистецтва, якою займається, а коли його критика має суспільності принести користь, те знання не може бути одностороннє, але мусить сягати поза межі одного народу чи одної держави. Крім цього належить сюди й особний критичний зміст, що робить критику окремою галузю науки та мистецтва. Літературний критик мусить дуже добре визнаватися не тільки в своїй, але й у чужій літературі, музичний критик не тільки в своїй, але й у чужій музиці та музичній науці, юридичний критик у юридичній літературі і т. д. Та всеж таки не кожний поет є добрим літературним, не кожний комментатор добрим музичним, не кожний юрист добрим юридичним критиком і т. д. Що Франко був та-

Чи Ви скористали
вже з надзвичайної,
величкої
знижки цін

ВЗУТТЯ Дель-На?

ти до святкування 1. травня. Видно, що з тою метою арештовано кількадесят людей.

В самім Заболотіві переведено ревізії в Повітовім Союзі Кооператив, де арештовано начальника директора п. Павлюка, і в канцелярії філії "Просвіти", що міститься в Союзі (під цю пору не було там нікого з виділових); переведено також трус в кооперативі "Народня Каса" і арештовано члена управи п. Костева, і в кооперативі "Власна Поміч", де арештовано Рогу, а крім цього з'ясованого учителя Миколу Марчука.

В інших переведено трус в кооперативі й арештовано Андрія Проклюка, Никифора Даниша, Федора Семенюка, Михайла Даниша, сина Дмитра і Дмитра Мойсу. В Тростянці Юрка Павлюка, Гриця Семонюка, с. Василя, Федора Герасимюка, Матія Остафійчука й Андрія Гаврилюка. Ревізія була у Стефана Павлюка й Козьмі Павлюка та в кооперативі філії "Трійця", а далі в Івана Маківчука, Дмитра Оревичука, Василя Марчука, Дмитра Дейнеги, Дмитра Марчука, В. Демича, Петра Косовича с. Василя, Петра Бортез с. Миколу, Василя Жовтюка й Миколу Колісника. Більшість їх також арештовано. В Хлібчині арештовано Анарія Косовича й Петра Тонасійчука, в Рудниках Михайла Іванчука і так по всіх селах.

Ревізії й арештування переводяться тут скрізь. Дня 20. квітня приїхав до Заболотова сам староста Гольчевський. Довідаємося, що і в Рожневі, недавно придільній до ковіського повіту, переведено також багато трусів і арештувань. Усі арештовані замкнені покищо в Заболотівських судових арештах.

кож знаменитий критиком, це було більше наслідком його довголітньої наукової праці, ніж поетичного таланту; а такий прих. Шуман належав до випадкових композиторів, що линули в собі великий композиторський дар з незвичайним науковим критичизмом; вінки й між знаваними науковими силами не всі відзначаються критичним змістом, хоч все таки треба признати, що науковий критичизм значно частіше виявляється з наукою, ніж з мистецтвом. Справжній критичизм сплітає тривке наукове знання з певного роду мистецтвом. Вдумуючися в творчість поодиноких творців, критик збирає її до спільного знаменника і зазначає провідні шляхи для творчості свого народу, вказуючи лінії правдивого розвитку та спрямовуючи все, що стоїть тому розвитку на перешкоді. Критик є як суддя, що мусить знати право і життя, щоб розважати обставини конкретного випадку, видати суд та умотивувати його як слід. Як судово-практика має безпосередній вплив на формування правних звичаїв між людьми, так свідомі свої мети критика повинна мати вплив на формування науки й мистецтва свого народу.

З такою метою приступаю до критичного огляду згаданого вище "Збірника".

(Продовження буде.)

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Скишинський уступить?

"Курс Червоної" запевняє, що прем'єр Скишинський невідкладно зголосить димісію уряду дня 4. травня. Соціалісти налягають на кола близькі до прем'єра, щоб димісію прискорено і щоб сталася dokonаним фактом іще перед понеділковим засіданням союму.

Димісія віцем. Гавзнера.

Віцеміністер сусп. робіт Артур Гавзнер зголосив димісію.

Димісія мін. Здзеховського.

У соймових колах кажуть, що вже небаром послідує димісія мін. скарбу Здзеховського. Як наслідник називають пос. Міхальського.

Відозва "Хл. Сторонництва".

Тому що партії занекали демарш у президента, "Хл. Сторонництво" видало відозву, в якій м. н. сказано, що вдержання "кадрового уряду" створює небезпеку для дальшого розвитку і вважає вказаним спільне демарш лівих у президента.

О. ф. висноження н. м. і рад. уряду.

Польське мін. загр. справ одержало офіц. пояснення від німецького уряду у справі рад.-нім. договору. Німецький уряд запевняє польський уряд, що договори заключені з РСР, зовсім не порушують льокарських договорів і не є звернені проти Союзу Народів. Уряд РСР, зложив офіц. заяву, що договір, заключений з Німеччиною зовсім не звертається проти інтересів Польщі і не може стати на перешкоді початку уже з Польщею переговорам у справі трактату неагресивності.

Війна на близькому Сході?

На Ке д'Орзей наспіли 23. IV. вісті з Ангрії, що Туреччина до п'яти днів змобілізувала 250 тис. вояків. "Шік. Тр." пише, що Туреччина змобілізувала передусім для заатакування зг. зайняття Мосула. Але тур. уряд заповідає теж у найбл. днях обсадити Дарданеллі. РСР. поставила до диспозиції Туреччині багато мушкетів і зброї, рівночасно предложила заключення рад.-тур. військового союзу. Турецькі агенти закупили багато зброї в Німеччині і Чехословаччині і переслали її через РСР. над Чорне Море. "Ш. Тр." думає, що Англія на ті зброєння не буде пасивною.

Бірка.

Гроші.

Америк. дол. 1020 — 1025, канад. дол. 1000 — 1010, чеськ. кор. 02600 — 02650, лш. 03300 — 03350, франк фр. 03000 — 03100, фр. швейц. 170 — 175, англ. фунт 4300 — 4350.

Золото. 20 кор. 3500 — 3600, 20 франк 3200 — 3300, 20 марк 4200 — 4250, 10 руб. 4500 — 4600.

Срібло. Австр. кор. 07200 — 07300, 5 австр. кор. 380 — 400, флорин 120 — 200, рубль 300 — 320, рубль дрібний сріблом 150 — 160.

Збірка.

На біржі лише екзотичне купівлю шпаничних отрубі по 20 зок. 05 сот. паритас Львів. На загаль дозволє оформляти. На торзі заданується більше зазначення житом для експ. ідей. Тенденція на загаль знижкова. Настрий очікується.

Пшениця коваль біла 4450 — 4550, овес мінор крапа червона 4750 — 4850, жито галицьке 2600 — 2700, чечина галицька 2450 — 2550, чечина гал. паст. 2350 — 2450, овес гал. 2650 — 2800, гречка 3100 — 3200.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Вчорашнє число "Діла" сфоксифіковано в 5 місцях. Вчорашнє в ньому два місця в закінченні статті "Всім, всім, всім!" і два місця у статті "Коштом жертв війни". Це 41-а чергова конфіскація нашого щоденника в цьому році.

— Микола Вороний, відомий поет, ніхля в п'ятницю, дня 23. п. м. на Радяську Україну. На залізничній доріжці зібрався гурт приятелів і поклонників поета, приїждючи його. М. Вороний ніхляв на сталій побут до Харкова.

— Ревізії й арештування. Дня 22. IV. якийсь впаз надруга агента з помічником до дому п. Когутюка при вул. К. Лещинського 25, де живуть українські студенти. Кімак годин шукали, невідомо, за чим, і розуміється нічого не знайшли. Арештували Гр. Голіша.

— Процес Ботаників. У Львові добігає кінця. Після переслухання всіх свідків приступлено до підступування актів і інших судових документів, яке повинно вкотре. На тому замкнено т. з. доказове поступування. Присуд буде проголошений в найближчих днях.

— Страйк лісових робітників у "Галицькій Спуді". Повітовий Організаційний Комітет "Селенський Спуд" Ко-сієнщини, до якого належать усі мужі довіря лісових робітників повіту, проголосив страйк у фірмі "Галицька Спуд" і бойкот тої фірми. Страйк продовжується. Робітництво стоїть твердо при своїх домаганнях. Останні збори мужів робітників по основній обміркуванні справи рішили рішуче не йти на ніякі уступки супроти анжиску підприємців, хоч би праця у фірмі мала бути застоповлена аж до найближчого року. Робітництво зв'язало, що все одно вони не може наїти у тій найближчій випадку нічого страдати, тому, що за 6-місячну працю в минулому році робітники не то що нічого не заробили, але ще лишилися доплатами фірми на 30—40 золотих. Віце селен і робітників, котрі відбулися дня 14. квітня в Косові, постановили підтримати страйк аж до повного усолу, а на тих, що зложив то-вариску солідарність, наложити загальний громадський бойкот.

— Спеціальний податок від лонкусових помешкань. На основі ухвали львівського магістрату громада міста Львова вводить від 1. травня спеціальний податок від лонкусових помешкань, а саме у висоті 4 пром. від чини з ре-ліції 100 корон рівняється 105 зок. Вісім від того податку будуть кухні і приміщення для служби.

— Що помирає армія? Під заголовком "Відний світ" подіє часопис "Progres Civique" статистичний виклад місцевих бюджету, що йдуть в продинокх держав, що йдуть на військові цілі (армію, флоту і літати). З того астанення виходить, що більше як третину бюджету в Польщі по-живає польська армія, а саме 33.39 проц. Шойно в пенсійній адміністрації за нею Португалія 28.94 проц., а далі йдуть: Туреччина 28.60 проц., Швейцарія 28.13, Латвія 28.13, Греція 27.86, Естонія 22.93, Швеція 20.30, Естонія 20.10, Литва 20, Югославія 18.87, Італія 19.20, Болгарія 17.39, РСР. 16.71, Гоміадія 15.18, Данія 14.53, Франція 14.19, Румунія 14, Фінляндія 13.13, Англія 13.13, Норвегія 11.90, Чехословаччина 11.32, Бельгія 10.58, Австрія 7.99, Мадярищина 6.53, Німеччина 3.10 проц. З того вихаю бачимо, що бюджет Польщі на армію найвищий у світі.

— Підвищення поштової оплати. Тому, що досі не повідомлено як слід швидких кругів про підвищення поштової оплати, наслідком чого поштою уряди мають багато праці, а адресати мусять платити купівлю наших читачам виклад підвищення поштової оплати: а) від кожної наданої листової переписки, значаючої як поручення (листу, кореспонденційної картки), друку, пробою тонаря, торговельних паперів і нересалих мініатюр з знімком друку для санди і газет — і сотня; б) від кожного наданого листу (без огляду на його вагу або вагість), від кожного наданого карткового листу (без огляду на вагу) поданої вартості, від кожного

На правильний шлях.

Починає створення спільного фронту національних меншостей у Польщі.

В дні 19—22 квітня г.р. Об'єднання д-р Дмитро Левинський і член Центр. Комітету ред. Дмитро Палів вали у Варшаві з доручення У. Н. Д. О. переговори з представниками Білорусії, Німців і Литовців у справі створення спільного Комітету для оборони етнічної акції перед польським екстермінаційним походом. Вступні переговори дають надію, що вже в короткому часі прийдє до тісної співпраці та до створення спільного Українсько-Білорусько-Литовського Комітету.

Перетворення Ліги.

Майбутнє становище Англії.

На засіданні англійської палати лордів головний делегат до Ліги Націй, лорд Роберт Сесіль висловив кілька цінних думок про намірену реорганізацію Ради Ліги. Він попередив «хх, що не слід сподіватись однолінійної думки щодо зміни Ради в комісії, яка розглядатиме цю справу. У комісії засідатимуть представники держав безпосередньо зацікавлені в своїй участі у Раді. Ідея перетворення Ради вивинула не внаслідок останніх непорозумінь у Женеві, а багато раніше: вже від кількох літ її члени відчували потребу змінити дотепершні методи, завдяки яким представники держав входили туди. Коли почулись домагання, що держава повинна засідати там почерзі, настала криза. Англійський уряд стоїть на далі на становищі, яке займає Чемберлен однозгідно з поглядами палати, а саме, що треба в першій мірі відкинути всі перепони, які стоять на шляху до вступу Німеччини до Ліги. Англія годиться на принцип поділу постійних місць у Раді, але має на думці виключно великі держави. Інакше англійський уряд мусів би вважати себе звільненим від завдань, яку склав підчас останнього засідання Ради Ліги. Покищо лорд Роберт Сесіль не сумнівається, що його уряд дасть йому ще нові вказівки перед його виїздом; він сам не хотів би брати на себе тягар відповідальності за рішення такої важкої ваги.

Як що бажаєте закупити вино

і довіряєте більше чужим фірмам, то переконайтеся передчас про його ціну і якість у

3—3

Народній Торговлі у Львові і її складах в краю.

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“ поручає спідуючі ниня:

Угорські білі:			Вина червоні:		
Самородне в р. 1912	3/4 фл. хл.	6/50	Дамнатівське	3/4 фл. хл.	5/—
Самородне „ „ 1920	—	5/—	Палюджя Шато	—	6/—
Палюджя Шато	—	6/—	Бутушя	—	5/50
Палюджя Левіка	—	6/—	Потушя	—	5/—
Палюджя Бадячмер	—	6/—	Мадія іспанська Шомья	—	12/—
Палюджя Рісінг	—	6/50	Мадія	1/3	6/50
Токай солодке	1/2	12/—	Санос гренаж	3/4	7/50
Токай витравний	—	12/—	Десереве солодке	—	6/—
			Веніут	—	5/—
			Червоне сол. (Перла Адр.)	—	6/—

„Оборонці демократії“.

По уступленні з уряду стали ними нагло лідери ППС. Вони були переконані, що по їх уступленні провалиться цілий уряд. Однак так не сталося. Президент зголошеної Скіншиским димісії уряду не прийняв. ППС смертельно ображена, інтервеніювала в президента, загрожувала безоглядною опозицією, вказувала на парламентарну традицію, якої, до речі кажучи, в Польщі немає, і в результаті не добила нічого. Уряд Скіншиского залишився і без участі польських соціалістів. Правниці вважали його далі коаліційним, а сам прем'єр заповів навіть поширення цієї коаліції при допомозі втягнення в її склад нових соймових груп.

Таке явне ігнорування ППС. президентом і самим Скіншиским вивело неспесивських лідерів цілком з рівноваги. Вони почали генеральну атаку проти президента і проти правлячої правої коаліції. Першу бомбу випустив пос. І. Дашинський. Він між иншим заявив, що

„кожний цивілізований голова держави поступив би в ситуації, що витворилася по розпаді підтримуючої уряд коаліції, ось як: повинен би димісію уряду, доручив би уступальному прем'єрові тимчасове виконання влади на чолі зложеного з управителя міністерства кабінету і т. д.“

Крім того заговорив тойже Дашинський про кризу польського парламентаризму і звинувачив всю вину за неї на народову демократію та її союзників. Бож це вона — на його думку не хотіла з ненависті до Пілсудського допустити до того,

щоби президент мав право розпуску сойм. А тепер вона всіма силами змагає до того, щоби президента наділити таким правом і тому просектує аміну конституції. Та тепер не хоче того ППС. Колишнє то вона за те „боролася“, але нині, очевидно, не випадало б їй цього робити з простої причини, що тепершній президент — як це виходить зі слів Дашинського — нецивілізований.

Другу бомбу пустив п. Голуфко в варшавському „Роботніку“. Він заповідає для ображеної ППС. велику і спасенну місію:

„Перед ППС. стає велике завдання стати осередком, біля котрого буде згущуватися і кристалізуватися польська демократія“.

Отже один з теоретиків теперішньої ППС не почував і не бачив тої місії перед повстанням розлавної коаліції. Тоді ППС мали іншу місію, вона йшла видно на розвиток польської демократії (якщо така в Польщі є!) і підтримувала реакцію. Треба було аж помічника від тої реакції, щоби ППС зрозуміла своє смішне положення, щоби пригадала собі на свою „спасенну роллю“ для скомпромітованої неюж польської демократії.

П. Голуфко відчуває добре ту роллю кльовна, яку ППС казала відіграти реакція і тому намагається її оправдати. „Ми вважали — каже він — народову демократію за реакційну, але ми рахували на те, що в катастрофальних хвилях вона зможе піднятися до зрозуміння державних інтересів“. Ось і

оправдання! — Яке воно буде, яке немітє і самообичуюче. Голуфко далі дозволяє собі на патетичні оклики на адресу автора проспекту „Нової свавізі“ Залюжського я такому роді: „Чим же міністер XX. віку?“ — а про Ст. Грабського він пише: „Ст. Грабський перейде до історії як великий громадянин в Польщі“. А тепер, аж після політичних і зм'яв, після цілковитого айгнорування ППС польської реакцією найшов неспесивський трубадур тіше слова для скваліфікування своїх вчорашніх союзників.

Отже безоподатна боротьба всієї польської демократії під ідеальним провідом ППС проти всієї правниці, проти погромників культури і т. д. і т. д. ППС віддала навіть маніфест до всіх правуючих мас міст і сіл, в якому накликає їх до згущення під прапором ППС для боротьби з реакцією. — Чи не компромітація? — Ничі для ППС є реакцією те, що ще вчора було єдиним засобом рятунку. Та правниці з усього того крику та галасу ППС нічого собі не робить. Вона підраховує свої сили на соймовій арені та певна аж свої експерименти. На 444 посідів, амаж вона своїми аж 242. На щом тоді надіється ППС? З якими силами виступає вона до боротьби?

На ті питання дає відповідь тойже Голуфко.

„Наша завдання — каже він — з'ясувати найбільш чітко майбутній спільний фронт демократії з Польщі. Ми мусимо довести до розуміння і скоординувати між „Демократією“ і „Строніцтвом Хлодским“, якимо атакувати до того блоку національну меншість, а передовсім українську і білоруську, котрі повинні зрозуміти, що політика пасивної обсервації з боку — є дуже вигідна, але мало корисна. Щоб створення такого блоку мав успіх — може бути вигідною точкою для дальшої акції“.

Так розуміє нині пан Голуфко. Тепер треба йому і національним меншістям, бо зневажа дуже аж обидва та понижуюча. Якже думає і де були ті самі неспесивські пророки тоді, як вступали до коаліції? — Так само в Польщі! Але тоді вони йшли проти національних меншостей, тоді вони підтримували Ст. Грабського, тоді вони ігнорували ті меншість, бо цього вимагала від них польська реакція. Тепер иніша справа! ППС. претендує на провід не тільки серед польської демократії, але й серед усієї демократії

д-р СТАНИСЛАВ ДНІСТРІАНСКИЙ.

Збірник правничої комісії.

Рік І. ч. 1, 1925 р.

Привітаючи до обговорення змеленого правничого видавництва при Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, вітаю з радістю перше число „Збірника правничої комісії“, як довголітній редактор попереднього видавництва: „Часопис правничий і економічний“. Восени злиди зупинили й видання „Правничого Вістника“, що виходив нахладом Товариства Українських Правників у Львові також під моєю редакцією, так, що перше число „Збірника правничої комісії“ являється першим новим випуском збірного видавництва української юриспруденції в нашому краю після воєнного лихоліття.

Дотепер ширший загаль не інтересувався виданнями правничої наукової творчості і, на жаль, майже всі давніші праці на цьому полі перейшли без справжнього зрозуміння нашої суспільності та заповнили кіба магазини самого видавництва. Мені не відомо, чи більше як один раз появилася критична згадка про видання „Часопис правничий і економічний“ та „Правничого Вістника“ на шпальтах „Діла“, але треба дивуватися, що по иніший день не знайшлося між нашими правничими кругами відповісти на таку юриспруденцію, що ви-

словилиб отверто й недвозначно свій погляд на розвиток української юридичної творчості. Нічого нам так не бракувало, як об'єктивної та зрілої критики.

Саме цей момент спонукує мене звернутися з моїм критичним оглядом нового правничого видавництва до широких кругів української суспільності. Зокрема є дві основні причини, які за тим промовляють: перш за все безпосередній інтерес цілої нашої суспільності у вихованні справжніх модерних правників не тільки з огляду на пізнання українського права, але і для підготовлення модерних будівників державного права, по друге потреба наукової критики не тільки на полі правничих студій, але взагалі у всіх ділянках наукової чи мистецької творчості.

Зачіну з першого моменту. Ми ще не маємо своєї незалежної, самостійної держави, тому ніде більше, як у нас, не можуть правні студії обмежитися на пізнання урядових принципів, щоб досягнути урядові ступні чи взагалі урядову кар'єру. Українські правники мусять поглибити загальну науку права, пізнати історію та системи права всіх цивілізованих народів і точно записатися з теорією і політикою права. Тому ціла українська суспільність повинна стежити з великою увагою за шляхами, якими розвивається у нас наука права. Другий момент — це момент критики; це найважливіший спосіб,

яким свідомі суспільні чинники повинні брати чинну участь у розвитку нашої правничої творчості, а з тим у збереженні ідеї права та в змаганні до кращої правної майбутності.

Торкаючись питання критики, торкаємось одначе загального суспільного елементу, що належить до найважливіших феноменів усього нашого духового життя. Тому мушу на цьому питанні довше зупинитися.

Маю на думці критику, суспільно потрібну, на суспільних мотивах оперту. Чи маємо взагалі таку критику? — Ось питання, яке мусимо собі згорні поставити. Критика, про яку говорю, абстрагує як від особи письменника чи мистця, так від особи критика і займається його твором, об'єктивним значенням цього останнього в літературній, науковій чи мистецькій творчості, вона дошукується в творі загальних основ творчості дотичної особи, стежить за провідними думками її, старається відкрити нове, вишукати зв'язки з чужою творчістю, приділяється новим вкладам в науку і в мистецтво зі становища розвитку української творчості в порівнянні з загальною творчістю всесвіту, старається з огляду на це порівняння приложити об'єктивну критичну міру та винайти шляхи, якими справжній розвиток повинен постулати, — коротко кажучи: вона повинна зберігти всі моменти, потрібні для

зрозуміння самого твору і для майбутнього розвитку творчості в суспільності. Та, на жаль, такої критики в нас майже нема. Пишуть її звичайно ті, що не вміють її так писати, не пишуть її ті, що вміють її так написати. Тому критика не спонує і в нас того високого суспільного значіння, яке їй припадає по суті — вона є на загальноті особиста, суб'єктивна.

Справжній критика не є по суті ні рекламані ні актиям нелюбові, ні конкуренції або особистим лайками. Реклами можна мати за гроші, натомість плачені „критики“ — а є їх досить — не є нікими критиками. З другого боку неетично поводитися той, хто при нагоді „критики“ заводить свої особисті рахунки, чи то безлічно вихвалюючи чи безоглядно лаючи. Суперлягани „з призначенням“ чи з иніших особистих мотивів не заохочують духового творця до дальшої праці, але, піддержуючи його егоїзм, зупиняють його духовий розвиток у майбутнім. Особисті лайки знеохочують творця до пріближних виступів або анікують особисті сварки. Критика об'єктивна, якої має право домагатися суспільність, може бути навіть дуже суворою, а декуди й безащадною, але вона мусить мати на меті тільки принципи і завдання науки та мистецтва, при чому всякі ині мотиви повинні щезнути. Безащадна повинна вона бути тоді, коли несує, використовуючи побіч са-